

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1970

Vragen van het lid **Van Meijeren** (FVD) aan de Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur over *het vaccineren van pluimvee tegen vogelgriep* (ingezonden 13 maart 2025).

Antwoord van Minister **Wiersma** (Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur), mede namens de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 16 april 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 1851.

Vraag 1

Hoe bent u tot het besluit gekomen om te starten met een pilot tegen vogelgriep? Welke belangen heeft u hierbij afgewogen? Welke personen of organisaties hebben de besluitvorming hieromtrent beïnvloed of daartoe pogingen ondernomen? Kunt u een overzicht van deze personen of organisaties, de belangen die zij behartigen, hun zienswijzen en de uitkomst van uw belangenafweging met de Kamer delen?

Antwoord 1

In het Intensiveringsplan preventie vogelgriep is uiteengezet hoe ik stapsgewijs werk aan grootschalige vaccinatie van pluimvee in Nederland om de kans op uitbraken met vogelgriep in de toekomst nog verder te verkleinen ten behoeve van dier- en volksgezondheid. De laatste update van de voortgang is januari 2025 met de Tweede Kamer gedeeld.

Ik voer dit stappenplan uit in nauwe samenwerking met AVINED, de brancheorganisatie voor pluimvee. Zij staan achter dit plan van aanpak en hebben de afgelopen jaren veel werk verricht om deze pilot mogelijk te maken. Op basis van de gesprekken met hen en andere stakeholders zal ik ook de volgende stappen richting grootschalige vaccinatie bepalen. (Kamerstukken 28 807, nrs. 291, 296, 306). Ook het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is vanaf het begin betrokken.

Overigens is het al jaren gangbare praktijk om pluimvee te vaccineren, ook met dit type vectorvaccin, zoals tegen Newcastle disease.

Vraag 2

Op welk pluimveebedrijf is de pilot gestart en welke pluimveebedrijven zullen hier mogelijk op een later moment aan deelnemen? Hoe is de keuze op dit of deze pluimveebedrijven gevallen?

Antwoord 2

De pilot is gestart op de broederij, omdat het vaccin wordt toegediend aan eendagskuikens. Na uitkomst worden de kuikens de eerste 18 weken gehuisvest op een opfoklegbedrijf, en gaan daarna naar een legbedrijf waar de hennen eieren leggen gedurende een reguliere legperiode. Daarna worden de dieren geslacht.

AVINED heeft in de voorbereiding op de pilot pluimveehouders gevraagd of zij bereid waren deel te nemen aan de pilot. Dat heeft geresulteerd in deze drie deelnemers in de keten: de broederij, het opfokbedrijf en het legbedrijf. Afhankelijk van het verloop van de pilot en de reacties van onder andere handelspartners zal ik samen met de sectoren en andere stakeholders bepalen welke volgende stappen we kunnen zetten om te komen tot grootschalige vaccinatie.

Vraag 3

Welke vaccins worden in de pilot precies gebruikt? Welke andere vaccins heeft u overwogen? Hoe is uw keuze gevallen op de vaccins die in de pilot worden gebruikt? Wat zijn de verwachte kosten van de vaccins?

Antwoord 3

In de pilot wordt een vectorvaccin gebruikt, INNOVAX-ND-AI, van MSD Animal Health. Dat is een vaccin dat na een beoordeling door het Europees Medicijnagentschap (EMA), door de Europese Commissie is toegelaten in de Europese Unie, voor gebruik bij kippen. Dit vaccin is door het EMA beoordeeld op werkzaamheid en veiligheid voor dier, mens en milieu. Dat geldt dus ook voor de producten van gevaccineerde hennen, te weten de eieren en het vlees. Het is eenzelfde type vaccin als de twee vectorvaccins die in de veldproef worden onderzocht op effectiviteit. Die hebben echter geen Europese toelating. De kosten van het vaccin dat in de pilot is gebruikt zijn beperkt.

Vraag 4

Op basis van welke (wetenschappelijke) onderzoeken en praktijkervaringen heeft u geconcludeerd dat de gebruikte vaccins effectief zullen zijn in het voorkomen van vogelgriep en de verspreiding ervan?

Antwoord 4

Er is een transmissieproef gedaan met vier vaccins, waaronder twee vectorvaccins. Daaruit bleek dat deze vectorvaccins effectief zijn tegen een besmetting met vogelgriep. Deze twee vaccins worden in een veldproef getest op effectiviteit. Uit twee transmissieproeven die tot nu toe in het kader van die veldproef zijn uitgevoerd bleek dat deze vaccins ook onder veldomstandigheden effectief zijn. Het eindrapport van deze veldproef verschijnt in 2026. De rapporten van de drie bovengenoemde transmissieproeven zijn naar de Tweede Kamer gestuurd. (Kamerstukken 28 807 nrs. 286, 300, 306). In de pilot die 10 maart jl. is gestart wordt een vergelijkbaar vectorvaccin gebruikt. Dit vaccin heeft een Europese markttoelating, na een beoordeling van het Europees Geneesmiddelenbureau.

Vraag 5

Bent u bekend met het bericht «Britten wijzen vaccinatie tegen vogelgriep af»?¹ Bent u bekend met de uitkomsten van het onderzoek van de Britse taskforce? Hoe beoordeelt u deze uitkomsten?

Antwoord 5

Ja. Ik ken het bericht en ben bekend met de opvatting van het Verenigd Koninkrijk (VK) en de sectoren. De Britse overheid sluit vaccinatie niet uit, maar wil eerst meer informatie hebben, over bijvoorbeeld de kosten en baten en handelsgevolgen. Dat is herkenbaar en begrijpelijk. Juist vanwege dit soort aspecten vraagt vaccinatie een zorgvuldige voorbereiding. Daarom volg ik een stapsgewijze aanpak. Na de veldproef was de pilot de volgende stap, onder andere om te kijken naar de gevolgen voor de handel, en ook om

¹ Boerderij, 11 maart 2025, «Britten wijzen vaccinatie tegen vogelgriep af», (<https://www.boerderij.nl/britten-wijzen-vaccinatie-tegen-vogelgriep-af>)

ervaring op te doen met de implementatie. Frankrijk vaccineert ook tegen hoogpathogene vogelgriep en dit verloopt succesvol. De importbeperkingen die de Verenigde Staten en Canada hadden opgeworpen voor vlees van niet-gevaccineerd pluimvee zijn inmiddels gedeeltelijk weggenomen. Ik ben van mening dat vaccinatie een goede bijdrage kan leveren aan het verder terugdringen van de risico's. Die opvatting wordt ook gedeeld door de Europese Commissie en de landen die zijn aangesloten bij de Wereldorganisatie voor diergezondheid (WOAH), die daarover een statement heeft opgesteld (<https://www.woah.org/en/avian-influenza-vaccination-why-it-should-not-be-a-barrier-to-safe-trade>). Ik ga bij het invoeren van grootschalige vaccinatie echter niet over één nacht ijs. Gezien de risico's voor de handel, en de inzet voor de implementatie van het surveillanceprogramma volg ik een stapsgewijze aanpak.

Vraag 6

Deelt u de opvatting dat het vogelgriepvaccin een vals gevoel van veiligheid creëert, omdat gevaccineerde dieren nog steeds geïnfecteerd kunnen raken, het virus kunnen vasthouden en verspreiden naar andere gevaccineerde of niet-gevaccineerde dieren? Zo nee, waarop baseert u het tegendeel?

Antwoord 6

Nee die opvatting deel ik niet. Het is bekend dat kippen mogelijk nog besmet kunnen raken. Met het intensieve surveillanceprogramma zoals voorgeschreven in de Europese regelgeving (verordening (EU) 2023/361) kunnen besmettingen bij inspecties snel worden opgespoord. De wetenschappelijke resultaten wijzen erop dat mocht er toch een infectie zijn de infectiviteit (besmettelijkheid) van een gevaccineerd koppel veel geringer is dan van een ongevaccineerd koppel, en dat de gevoeligheid van gevaccineerde kippen die nog niet besmet zijn een stuk lager is. Initiële besmettingen lopen dus gemakkelijker dood, en spreiding is minder uitgebreid. Gelet op voorgaande verwacht ik dat een eventueel besmet gevaccineerd koppel geen nieuw bedrijf besmet, voordat de besmetting op het bedrijf in kwestie is gevonden en er maatregelen worden getroffen.

Vraag 7

Kunt u uitsluiten dat de vaccins negatieve effecten hebben op de gezondheid van de gevaccineerde dieren zelf, bijvoorbeeld door verminderde weerstand of andere bijwerkingen?

Antwoord 7

Het dossier horend bij de toelating is beoordeeld door EMA. De bijwerkingen, de werkzaamheid en de veiligheid zijn beoordeeld. De EMA is een onafhankelijk Europees instituut met grote deskundigheid. Vergelijkbare vaccins tegen andere pluimveeziekten worden al jaren in de pluimveehouderij ingezet. Er is geen reden om te twijfelen aan de veiligheid van het vaccin of de veiligheid van de producten van gevaccineerde kippen.

Vraag 8

Heeft u onderzoek laten uitvoeren naar mogelijke effecten van het vaccin op de veiligheid van de eieren en het vlees van gevaccineerde kippen voor menselijke consumptie? Zo ja, kunt u deze onderzoeksresultaten met de Kamer delen?

Antwoord 8

Het EMA heeft het vaccin beoordeeld op werkzaamheid en veiligheid voor dier, mens en milieu. De beoordeling is openbaar gemaakt op de website van het EMA (Innovax-ND-H5 | European Medicines Agency (EMA)). De onderzoeksresultaten van de fabrikant, die vallen onder het beoordeelde dossier, zijn niet openbaar.

Vraag 9

Kunt u garanderen dat er géén sporen van het vaccin, of van door het vaccin geïnduceerde stoffen, aanwezig zullen zijn in de eieren of het vlees van gevaccineerde kippen?

Antwoord 9

Het EMA heeft het dossier beoordeeld en aangegeven dat het vaccin veilig is voor dier en mens. De wachttijd voor eieren en vlees van deze kippen is nul dagen (Innovax-ND-H5 | European Medicines Agency (EMA)).

Vraag 10

Deelt u de mening dat het, met het oog op consumentenvoorlichting en keuzevrijheid, noodzakelijk is dat consumenten expliciet worden geïnformeerd wanneer zij eieren of kippenvlees van gevaccineerde dieren kopen of consumeren? Zo ja, bent u bereid ervoor zorg te dragen dat op de verpakkingen van producten die eieren of vlees van gevaccineerde kippen bevatten, dit duidelijk staat aangegeven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 10

Consumenten eten al decennia eieren en vlees van gevaccineerde kippen. Kippen worden tegen veel ziekten gevaccineerd, ook met vergelijkbare vaccins.

Voorbeelden van ziekten waartegen wordt gevaccineerd zijn infectieuze bronchitis, infectieuze bursitis, infectieuze larynngotracheitis, Newcastle disease, Salmonella Enteritidis en coccidiose.

De eieren en het vlees van gevaccineerde kippen zijn veilig voor humane consumptie. Op verpakkingen van eieren en vlees staat niet welke vaccins zijn toegediend. Dit geldt ook in het geval van de eieren en het vlees van de kippen uit de pilot. Ik wil u er ook op wijzen dat het Voedingscentrum Nederland informatie geeft over voedsel afkomstig van gevaccineerde dieren (Vaccinaties bij dierziekten | Voedingscentrum).

Vraag 11

Heeft u geïnventariseerd wat de mogelijke directe en indirecte (economische) gevolgen zullen zijn voor de bedrijfsvoering van pluimveehouders die hun kippen laten vaccineren? In hoeverre bestaat het risico dat Nederlandse pluimveehouders, indien wordt overgegaan tot grootschalige vaccinatie, te maken krijgen met handelsbelemmeringen in binnen- en buitenland?

Antwoord 11

Ja die inventarisatie is uitgevoerd. Daarover heb ik de Tweede Kamer geïnformeerd (Kamerstukken 28 807, nrs. 291, 296, 306). AVINED staat achter mijn aanpak, heeft daaraan meegewerkt en steunt de aanpak om te komen tot grootschalige vaccinatie. Ik onderken de risico's voor de handel in pluimvee en hun producten als we in Nederland op grote schaal gaan vaccineren. Daarom volg ik een stapsgewijze aanpak, samen met AVINED.

Vraag 12

Kunt u bovenstaande vraag eveneens beantwoorden voor de overige bedrijven in de gehele kipproductieketen – van verhandeling tot verwerking van kipproducten als ingrediënt, halffabrikaat of eindproduct? In hoeverre worden de betrokken bedrijven op de hoogte gesteld van de vaccinatiestatus van kipproducten die zij afnemen of verwerken?

Antwoord 12

De consumptie-eieren komen in doosjes of trays in de winkel. De courante eieren worden niet verwerkt in producten. De eieren worden alleen in Nederland afgezet. De eieren zijn gestempeld, dus het herkomstbedrijf kan worden getraceerd. Op de eieren komt niet te staan met welke vaccins de kippen allemaal zijn gevaccineerd. De eieren die niet bestemd zijn als tafelei worden verwerkt in producten. Ook deze producten worden alleen in Nederland afgezet. De afnemer van deze eieren is op de hoogte van de vaccinatiestatus.

Vraag 13

Kunt u bovenstaande vraag eveneens beantwoorden voor andere sectoren, zoals horeca en detailhandel?

Antwoord 13

De consumptie-eieren komen in doosjes in de winkel. De eieren zijn gestempeld, dus het herkomstbedrijf kan worden getraceerd. Op de eieren komt niet te staan met welke vaccins de kippen zijn gevaccineerd. Ook de producten waarin de eieren zijn verwerkt worden niet apart gemerkt.

Vraag 14

Welke gevolgen verwacht u voor de kostprijs van producten die ingrediënten afkomstig van gevaccineerd (of juist niet-gevaccineerd) pluimvee bevatten voor consumenten?

Antwoord 14

Er is nu geen effect van deze vaccinatie op de kostprijs. Het vaccin en het surveillanceprogramma bijvoorbeeld worden gefinancierd vanuit overheidsbudget. De eieren zijn niet anders dan eieren van kippen die niet zijn gevaccineerd met dit vaccin. De kostprijs voor deze houder verandert dus niet. Onderzoeken hoe dat zich ontwikkelt bij een grootschalige vaccinatie-campagne is onderdeel van mijn stappenplan.

Vraag 15

Welke gevolgen verwacht u ten aanzien van de acceptatie van gevaccineerd pluimvee, eieren van gevaccineerd pluimvee en producten (bestemd voor menselijke of dierlijke consumptie) die ingrediënten afkomstig van gevaccineerd pluimvee bevatten?

Antwoord 15

Ik ga ervan uit dat consumenten en handelspartners het nut van vaccinatie onderkennen. Tenslotte wordt vaccinatie al decennia succesvol ingezet ter voorkoming van infectieziekten of om de ziektelast te verminderen. Levensmiddelen afkomstig uit gevaccineerde kippen worden al decennia geconsumeerd. De eieren en het vlees van deze tegen vogelgriep gevaccineerde kippen zijn veilig voor humane consumptie. Met deze vaccinatie kunnen we de risico's van een vogelgriepbesmetting voor de dier- en volksgezondheid verlagen, omdat het aantal uitbraken naar verwachting lager wordt en daarmee ook de hoeveelheid virus in de omgeving en dus blootstelling of kans op mutaties. Ik zet mij nationaal en internationaal in om het draagvlak voor vaccinatie tegen vogelgriep te vergroten om zo de kans op uitbraken en de gevolgen ervan te verkleinen. Dit draagt bij aan een betere dier- en volksgezondheid.

Vraag 16

Kunt u uitsluiten dat deze pilot uiteindelijk zal leiden tot een verplichte vaccinatie voor alle pluimveehouders in Nederland? Zo nee, hoe verhoudt zich dit tot de keuzevrijheid van boeren en consumenten?

Antwoord 16

Ik werk nu, samen met AVINED, aan een vervolg, om te komen tot een grootschalige vaccinatie. Ik doe dit stapsgewijs. Over een vaccinatieprogramma te zijner tijd, een scenario, kan ik nu geen informatie geven. Dat ga ik uitwerken op basis van de eerste resultaten van de pilot. Zodra ik meer zicht heb op een concreet scenario informeer ik de Kamer hierover. Ik verwacht dat ik voor het einde van dit jaar daar meer informatie over heb.

Vraag 17

Kunt u deze vragen afzonderlijk van elkaar en binnen de daarvoor gestelde termijn beantwoorden?

Antwoord 17

Ja.